

Klyftorna driver segregationen

Ekonomer har nyligen kartlagt den ökande inkomstojämlikheten i den industrialiserade delen av världen och härlett en stor del av ökningen till koncentrationen av toppinkomster. Che-Yuan Liang blev nyfiken på sambandet mellan ojämlikhet och boendesegregation efter inkomst. Skapar ojämlikhet segregation eller är det tvärtom och finns det andra underliggande mekanismer?

– **Att försöka** hitta sådana effekter är viktigt för att kunna ta korrekta politiska beslut. Vi har tillgång till en unik databas på IBF som gör att vi kan forska på dimensioner som inte har varit forskade på tidigare. Vi kan till exempel kontrollera för grannskapseffekter som helt enkelt betyder vilken effekt ditt grannskap har på din utbildning, ditt kontaktnät med mera. Vi kan också skilja på bruttointkomst och disponibel inkomst, vilket är viktigt med tanke på effekterna av omfördelningspolitik, säger IBFs lektor i bostads- och urbanekonomi Che-Yuan Liang.

Databasen GEO-Sweden gör det möjligt att undersöka inkomstojämlikhet på kommunnivå och segregation inom kommunerna i de olika kommundelarna. Databasen

består av uppgifter om inkomst och bostadsområde för hela Sveriges arbetsföra befolkning mellan 1991-2014. Det är också möjligt att identifiera flyttmönster i databasen. Eftersom individer som flyttar in till en kommun inte är påverkade av befintliga grannskapseffekter i kommunen går det att sortera ut grannskapseffekter från sambandet mellan ojämlikhet och segregation. – Inkomstsegregationen har ökat med 51% för bruttointkomst och 43% för disponibel inkomst under mätperioden. Samtidigt har inkomstojämlikheten ökat med 33% för bruttointkomst och 62% för disponibel inkomst. Att den stigande trenden är tydligast för disponibel inkomst beror på att man från 2004 minskade den offentliga omfördelningen i form av till exempel jobb-

skatteavdragen. Det verkar som att ojämlikhet och segregation tydligt följs åt över tid och att kommuner som haft större ökning i ojämlikhet också har upplevt en större ökning i segregation, säger Che-Yuan Liang.

Che-Yuan Liang menar att ojämlikhet i bruttointkomst kan förklara mer än hälften av den ökning i segregation som Sverige har upplevt under mätperioden. Resultaten antyder också att segregation huvudsakligen sker efter inkomstförmåga och inte efter konsumtionsförmåga.

– Det betyder att vi måste minska den ojämlika

Che-Yuan Liang

fördelningen av bruttointkomster om vi vill minska segregationen, medan omfördelningsspolitiken inte direkt påverkar segregationen, säger Che-Yuan Liang.

I studien undersöks också effekter på låginkomstområden och Che-Yuan Liang menar att det som driver

segregationen mest är ökningen av andelen fattiga i Sverige, där fattigdom är definierat som de med löner under den nationella 25:e percentilen.

– En ökning av andelen fattiga ökar koncentrationen av fattiga till låginkomstområden där många fattiga redan bor. Den drivande mekanismen

verkar vara att de med låg inkomstförmåga ofta bara har råd att bo i låginkomstområden och att de som har högre inkomster undviker de områdena. När ojämlikheten ökar i en kommun ökar befolkningstätheten, samt andel unga, lågutbildade och utlandsfödda i låginkomstområden, säger Che-Yuan Liang. •

Effekten av uppehållstillstånd

Sveriges flyktingpolitik har genomgått stora förändringar de senaste åren. I september 2013 ändrade Migrationsverket sin bedömning av konflikten i Syrien vilket medförde att alla syriska asylsökande beviljades permanenta uppehållstillstånd från att tidigare ha beviljats temporära. Under 2016 ändrades regelverket återigen då temporära uppehållstillstånd blev huvudregeln för alla asylsökande. Hur påverkas egentligen nyanländas arbetsmarknadsdeltagande av dessa beslut?

Det är frågan som doktoranderna Kristoffer Jutvik och Darrel Robinson undersöker i sin senaste artikel. – Vi upptäckte en kunskapslucka i forskningen då väldigt få studier tittar på hur olika typer av uppehållstillstånd påverkar asylsökandes situation på arbetsmarknaden. I vår studie jämför vi skillnader mellan syrier som beviljades temporära och permanenta uppehållstillstånd före och efter september 2013. I studien undersöks den kortsiktiga effekten efter 16 månader från det att ett uppehållstillstånd beviljades, säger Kristoffer Jutvik.

Studien visar att syrier med tillfälliga uppehållstillstånd har högre inkomst och är arbetslösa i mindre utsträckning än gruppen som beviljades permanent uppehållstillstånd. Å andra sidan studerar gruppen med permanenta uppehållstillstånd i högre utsträckning än dem med tillfälliga. – På kort sikt kan det därmed ses som positivt med tillfälliga uppehållstillstånd. Men eftersom tidigare studier visar att de som studerar har högre inkomster och en lägre grad av arbetslöshet på längre sikt kan det vara problematiskt att ge

tillfälliga uppehållstillstånd. Hellre än en debatt om vilken typ av uppehållstillstånd som leder till mest fördelaktiga ekonomiska utfall, så borde man diskutera vilken typ av inkludering man vill ha. Vill man ha mer kortsiktiga fördelar som mindre arbetslöshet eller mer långsiktiga som högre utbildning som potentiellt leder till högre löner och säkrare jobb, säger Kristoffer Jutvik. • Kristoffer Jutvik, IBF och Darrel Robinson, Statsvet., UU.

Kristoffer Jutvik, IBF och Darrel Robinson, Statsvet., UU.

IBF om ansvaret för bostadsförsörjningen

IBF har i ett remissvar yttrat sig över utredningen **Ett gemensamt bostadsförsörjningsansvar (SOU 2018:35), som bland annat föreslår en ny lag om bostadsförsörjning där regionerna ges ett större ansvar för bostadsfrågan på kommunernas bekostnad.**

I remissvaret, som bygger på IBF:s forskning, framhålls att det är svårt att ta ställning till en sådan förändrad och delvis oklar ansvarsfördelning innan långsiktiga beslut fattats om bostadspolitikens institutioner och regelverk. IBF kritiserar också utredningens definition av bostadsbrist för att vara alltför marknadsstyrd och inte problematisera frågan om besittningsskydd, t.ex. vid ombyggnad. Förutsättningarna för de allmännyttiga bostadsföretagen att även i fortsättningen fungera som ett kraftfullt bostadspolitiskt instrument behöver prövas och Allbolagen förtydligas och eventuellt omprövas. Remissvaret har utarbetats av Bo Bengtsson, Nils Hertting, Emma Holmqvist och Dominika Polanska. •

Jennifer Mack får Margaret Mead Award

IBF:s Jennifer Mack får American Anthropological Association (AAA) Margaret Mead Award för 2018.

Mack får priset för sin bok *The Construction of Equality: Syriac Immigration and the Swedish City*. För att läsa mer om Jennifer Macks bok besök www.ibf.uu.se/publikationer •

IBFs forskare får miljonanslag från Formas

IBFs forskare får nästan 18 miljoner i anslag från Formas för fyra nya projekt.

- **Dominika Polanska:** *Tillsammans för hållbara alternativ i en tid av kris.*
- **Irene Molina:** *Bortträngning och renovering i upprustningsprocesser i Sverige - ett feministiskt intersektionellt perspektiv.*
- **Nils Hertting:** *Stadsdelssamverkan, etniska föreningar och politisk integration.*
- **Ståle Holgersen:** *Socialt hållbara lösningar på bostadsfrågan i kristider.*

Läs mer om projekten på www.ibf.uu.se/press/nyheter

Prefekten *har ordet*

I skrivande stund väntar Sverige fortfarande på en ny regering. Många väntar också på en bostadspolitisk reform. Det är lätt att göra sig lustig över den politiska oförmågan, men det är också lätt att underskatta frågornas komplexitet. Bostadspolitikens styrsystem är i sig ett intrikat bygge, men bostadspolitiken inverkar också på en mängd beslut i andra branscher och politikområden. Det handlar om skatter, om ekonomi, om integration, om sociala frågor, om konsumtion, om infrastruktur med mera. Bostadspolitiken är kort sagt en utmaning för den som vill förstå den så ofta efterlysta "helheten".

Många väntar också på politiska krafttag vad gäller klimatfrågan. Samhällets byggande och människors boende både påverkas och påverkas av klimatets förändring, och även om utsläppen minskat betydligt så står bostaden fortfarande för omkring 20 procent av hushållens koldioxidutsläpp. Plötsligt ingår bostadspolitiken i ytterligare ett sammanhang. "Helheten" ändrar form, och såväl allmännyttan som privata fastighetsägare och byggsektorn talar om klimatet.

Klimatfrågorna får därför lite extra uppmärksamhet vid IBFs Bostadsmöte i maj 2019. Som vanligt erbjuds seminarier med ledande forskare och kunniga praktiker kring en mängd teman rörande bostadsmarknaden, bostadspolitiken och boende, men i år med ett särskilt spår som sätter fokus på omställningen mot ett mer klimatsmart boende och bostadsbyggande. •

Nils Hertting, prefekt vid IBF.

Stadsplanering med hjälp av VR-teknologi

IBFs Terry Hartig ingår i ett projekt som använder VR-teknologi för att utveckla hållbara städer vad gäller hälsa och välbefinnande. Teknologin kan bli ett viktigt redskap för arkitekter, stadsplanerare och beslutsfattare när de planerar nya bostadsområden eller bygger om befintliga.

VR-teknologin ger helt nya möjligheter vad gäller att placera människor i olika miljöer som liknar verkliga och att mäta hur människor reagerar på de olika miljöerna. – Man vet att människor reagerar på olika faktorer i sin omgivning och i tidigare undersökningar har vi sett att de föredrar till exempel vinklade tak framför platta, mer detaljerade fasader framför helt släta ytor, lägre byggnader framför höghus samt träd längsmed gatorna och ett visst mått av vegetation framför husen. Det som är revolutionerande med VR-mjukvaran VR-PsyhLab som kollegerna i Reykjavik utvecklar är att vi kan bygga en modell av ett helt närområde på några sekunder, manipulera den lika snabbt medan man rör sig i miljön samt mäta hur man reagerar på de olika egenskaperna i modellen, säger Terry Hartig, professor i miljöpsykologi.

Projektet leds av Pall Jakob Lindal, forskare i miljöpsykologi och Han-

nes Högni Vilhjalmsón, professor i datavetenskap vid Reykjavik universitet och de berättar att de redan använder teknologin på Island när ett nytt område planeras på orten Djupivogur på Islands östkust. – Starka röster argumenterade för att bygga en parkeringsplats vid hamnen ända till de boende fick se hur det skulle se ut i "verkligheten" med VR-glasögon på sig. Då vände

plötsligt hela diskussionen och parkeringen valdes bort. Till och med de tuffaste förespråkarna valde en annan lösning, säger Pall Jakob Lindal som menar att VR-verktyget ger möjlighet för beslutsfattare att fatta andra och förhoppningsvis bättre beslut som tar hänsyn till människors behov och förutsättningar på ett annat sätt än mer traditionella verktyg. ►

Forskargruppen från vänster: Hordur Mar Hafsteinsson, Hannes Högni Vilhjalmsón, Thorkatla Elin Sigurdardóttir, Kamilla Run Johannsdóttir, Pall Jakob Lindal och Terry Hartig.

Hannes Högni Vilhjalmsón vill utveckla verktyget vidare till att inkludera virtuella människor med olika funktionsvariationer som till exempel social fobi för att skapa bättre anpassade miljöer.

–VR teknologin gör det möjligt att mäta hur människor reagerar fysiskt och kognitivt på att exponeras för olika miljöer. Vi kan lägga in frågeformulär som poppar upp i gränssnittet och mäta blodtryck

och puls, allt för att få fram de bästa lösningarna när vi planerar människors miljö, säger Hannes Högni Vilhjalmsón. ●

Foto: Mikael Wallerstedt

Karl Schlögel om Östeuropas urbana utveckling

I oktober var det dags för den åttonde upplagan av IBFs årliga publika föreläsning, Uppsala Lecture in Housing and Urban Research. Det här året hade IBF bjudit in den tyske historikern Karl Schlögel, som i sin forskning främst kommit att intressera sig för 1900-talets stadsutveckling, samt sovjetssystemets uppgång och upplösning. Temat för hans föreläsning var hur man bättre borde sammanfoga rumsliga analyser med historisk förändring.

Exempel på hur man kan göra detta hämtade han ifrån sina många studier av östeuropeiska och ryska städer: De inbjudna föreläsarna tillbringar alltid en hel vecka vid IBF, och de håller då även ett internt seminarium samt ett seminarium för IBFs doktorander. Vid det interna seminariet presenterade Karl Schlögel en uppsats om den ryske staden Nizhny Novgorod som han kallar "Rysslands Detroit". ●

OM KARL SCHLÖGEL

Karl Schlögel är historiker och författare och är i Sverige kanske mest känd för sin bok *Terror och dröm. Moskva år 1937*. Karl Schlögel har erhållit flera utmärkelser, såsom Leipziger Buchpreis zur Europäischen Verständigung och Franz-Werfel Menschenrechtspreis och har varit en återkommande gästforskare i såväl USA som i Östeuropa.

Se filmerna från föreläsningen: www.ibf.uu.se/seminarier-och-forelasningar/upsala-lecture/

TJÄNSTELÄGET

Jenny Sundström har anställts som administratör från och med 1 juli 2018.

Åse Richard har anställts som doktorand i kulturgeografi från och med 1 september 2018.

Emilie Rosman har anställts som

doktorand i kulturgeografi från och med 1 september 2018.

Timothy Blackwell har anställts som forskare från och med 1 oktober 2018.

Edvin Syk har anställts som forskningsassistent från och med

1 oktober 2018.

Simone Scarpa har anställts som forskare från och med 1 november 2018.

Ståle Holgersen har anställts som forskare från och med 1 november 2018.

DISPUTATIONER

Internationell migration- orsak och konsekvens

Avhandlingen *Immigration and the Neighborhood – Essays on the Causes and Consequences of International Migration* av Henrik Andersson består av fyra artiklar varav tre är samförfattade.

Den första artikeln handlar om hur förändringar i asyltagstiftningen påverkar antalet asylsökande. I september 2013 beslutade migrationsverket att flyktingar från Syrien skulle få permanenta istället för tillfälliga uppehållstillstånd. Artikeln undersöker om denna ändring ledde till fler ansökningar om asyl och om distributionen av flyktingar i Europa ändrades. Resultaten visar att antalet ansökningar nästan fördubblades, med en signifikant ökning redan veckan efter Migrationsverkets beslut. Parallellt med denna utveckling minskade antalet asylsökare till andra länder som till exempel Tyskland. Effekten var dock mycket temporär.

Den andra artikeln undersöker

effekterna av etniska nätverk vad gäller egenföretagande. Studien visar att nyanlända som placerades i kommuner med ett större antal egenföretagare från samma ursprungsland startade företag i högre grad under de första åren i landet.

Den tredje artikeln undersöker svenskfödda personers migrationsbeteende som följd av flyktingars inflyttning till ett bostadsområde. Generellt kan resultaten varken påvisa att svenskfödda flyttar ut eller undviker att flytta in i områden med hög flyktinginvandring. Bland de svenskfödda som kan förväntas vara mer mobila finns dock en tendens att flytta ut ur områden med högre flyktinginvandring. Inom denna grupp tycks alla svenskfödda, oberoende av föräldrarnas ursprungsland, reagera likartat på ökande inflyttning. Resultaten kan därför indikera att människor inte primärt strävar efter etniskt

Henrik Andersson

homogena bostadsområden. Snarare sker en socioekonomisk sortering. Den sista artikeln undersöker vilken effekt flyktinginvandring har på huspriserna i ett område. Resultaten visar att invandring till ett bostadsområde inte har någon effekt på huspriserna men en liten positiv effekt på antal objekt till salu. Tidigare studier från framförallt Italien, Storbritannien och USA har visat en negativ effekt på huspriserna. En förklaring till varför de svenska resultaten avviker är eventuellt en mindre aversion mot invandrare generellt, vilket bland annat stöds av attitydundersökningar som World Value Survey. ●

Hushållning vid Falu koppargruva

Avhandlingen *Exploring the Mores of Mining: the Oeconomy of the Great Copper Mine, 1716 - 1724* av Hedwig Widmalm är en undersökning om hur driften vid Falu koppargruva påverkades av idén om hushållning i början av sjuttonhundratalet. Det är också en undersökning av hur Faluns befolkning kunde ifrågasätta auktoriteter, och hur normativa synsätt kunde utmanas. Under frihetstidens första decennier beskrevs alltifrån gruvsdrängens privatekonomi till nationalekonomi som hushållning i ekonomisk litteratur. Järnbruket och gruvsamhällena i Sverige kunde definieras som hushållsenheter som krävde sin

egen särskilda hushållning. Under 1710- och 20-talen genomfördes ekonomiska reformer vid Falu koppargruva för att införa en ny typ av hushållning där. I avhandlingen undersöks reformerna, men fokus ligger på hur motsägelsefull och flexibel hushållsekonomin var, och hur den kunde kritiseras. År 1724 skickades en kunglig kommission för att undersöka hushållningen i staden och gruvan, i syfte att bemöta falunborgarnas, bergsmännens och gruvsdrängarnas klagomål. Bergsmän, borgare och gruvsdrängar framförde synpunkter, och kvinnors och barns arbete i Falun diskuterades. I avhandlingen görs jämförelser mel-

Hedwig Widmalm

lan olika perspektiv på vad syftet med ekonomisk verksamhet var. Som slutsats kan det konstateras att många grupper i Falun ansåg att den statligt reglerade hushållningen inkräktade på både deras privata ekonomiska verksamhet och deras politiska frihet. Hushållsekonomin rymde möjligheter för dem att framföra den här kritiken, och argumentera för sin egen politiska självständighet. ●

Foto: Stewen Quigley

Krönikören:

ENHR 2018 tvärvetenskaplig mötesplats

Under 2018 var IBF värd för konferensen inom det europeiska nätverket för bostadsforskning (ENHR), på temat "Mer tillsammans, mer isär: Migration, förtätning, segregation."

Konferenstemat är ett område som många forskare på IBF arbetar med på ett eller annat sätt. Med migration över internationella gränser och flyttmönster från landsbygd till städer i många länder, koncentreras allt fler människor till stadsområden. Samtidigt ger den oro över miljöeffekterna som detta skapar incitament att öka bostadsdensiteten i tätorter och på annat sätt komprimera stadens väv. Men parallellt med att fler människor samlas i växande tätorter så ökar de fysiska och sociala gränserna mellan grannskap och samhällen med avseende på etnicitet och socioekonomisk status.

Dynamiken i migration, förtätning och segregation kan vara både förstärkande och kraftfull, skapa problem och ändå öppna möjlig-

heter. Bidrag från samhällsvetenskapen behövs för att hitta vägen i denna komplexa verklighet; att se behovet av att studera migration, förtätning och segregation utifrån ett helhetsperspektiv, snarare än som separata processer.

Konferensens fyra plenarmöten och 26 workshops organiserades därför kring frågor som bostads-samarbete, energieffektivitet, bostäder för en åldrande befolkning, bostadsmarknader och bostäder som en del av den sociala välfärdspolitikerna.

Med 425 deltagare från 38 länder vet vi att ENHR 2018 gav ett tvärvetenskapligt och internationellt forskningsutbyte och möjlighet för andra aktörer att ta del av internationell akademisk expertis för

att sprida kunskap om migration, förtätning och segregation både i Sverige och internationellt. ●

För mer information besök: www.enhr2018.com

Terry Hartig,
professor i
miljöpsykologi
och Head
of the Local
Organizing
Committee

Foto: Stewen Quigley

AVS: Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet, Box 514, 751 20 Uppsala
Besöksadress: Trädgårdsgatan 18, Uppsala

Bostadsmötet

BYGGA och BO I OMSTÄLLNINGSTADEN

Uppsala 15-16 maj | Universitetshuset

SAVE THE DATE!

Välkommen till Bostadsmötet 2019!

Bostadsfrågan har blivit allt viktigare i samhällsdebatten, inte minst utifrån ekonomiska och sociala perspektiv. Hotet om en drastisk klimatförändring har aktualiserat nya frågor: Vårt sätt att bo, bygga, planera städer, förflytta oss och leva i urbana miljöer måste ställas om. Årets Bostadsmöte tillhandahåller som vanligt sessioner på en mängd teman rörande bostadsmarknaden, bostadspolitiken och boendet. I ett särskilt spår sätter vi fokus på omställningen till ett klimatomåttligt rimligt sätt att bo och leva i staden.

Läs mer om Bostadsmötet 2019 på www.ibf.uu.se/bostadsmötet

Datum: **15-16 maj 2019**

Plats: **Universitetshuset**

